

Tweede innovatie-café

“Voedselbos, eetnatuur of sociale tuin... iets voor jou?”

VERSLAG

Datum: dinsdag 2 april 13.30-17.00 uur

Locatie: Boerderij Buitenverwachting, Vlietkade 2, Hoogmade

Welkom en introductie

Om 14:00 uur worden de 40 aanwezigen welkom geheten door Corneel van Rijn van Boerderij Buitenverwachting, de gastheer van de bijeenkomst. Theo van Leeuwen, voorzitter Lokale Actie Groep Holland-Rijnland, licht de aanleiding en het doel van de bijeenkomst toe. De aanleiding was een drukbezocht Innovatiecafé ‘Voedselbos, eetnatuur of sociale tuin... iets voor jou?’ op 19 april 2018 in Oudewater. Daar hebben zeven initiatiefnemers hun initiatief voor een voedselbos, eetnatuur of sociale tuin gepitcht. In deze bijeenkomst gaan we horen hoe het die initiatieven verder is vergaan, wat de nieuwe ideeën en ontwikkelingen zijn en of en hoe er een netwerk kan ontstaan van initiatieven.

Terugblik

Bart Soldaat, coördinator LEADER Holland Rijnland, blikt samen met de mensen die vorig jaar hun initiatief gepitcht hebben, terug op de eerste bijeenkomst en wat er in de periode daarna is gebeurd met hun initiatief. Het café van vorig jaar leverde hen veel steun en tips op. Sindsdien is er veel gebeurd! Zo hebben de initiatiefnemers veel tijd gestoken in het vinden van draagvlak bij omwoners en bij gemeenten. Vaak bleek dat het begrip permacultuur nog heel onbekend is. De factor tijd is belangrijk om mensen te kunnen laten wennen en het dan langzaam opbouwen. Ook zijn de initiatiefnemers bezig geweest met verdienmodellen want als je de grond moet kopen, kan het eigenlijk niet uit.

Inspiratie!

Chanel Schriever van Both BoerenZorg vertelt over hun project Eetbare en sociale permacultuurtuin met TheeHUIS in Cabauw. In 1998 is Both Boerenzorg gestart in Berkenwoude. Ze hadden een melkveebedrijf met veel aanloop, dat steeds opener werd en richting zorg ging. Inmiddels hebben ze een zorgboerderij in Berkenwoude, in Cabauw en in Duitsland. Op de zorgboerderij in Cabauw bieden ze dagbesteding, buitenschoolse opvang, (begeleid) wonen in appartementen, logeerbedden voor weekendkinderen enzovoort. Op de boerderij hebben ze alleen jongvee. In Cabauw zijn ze nu met een LEADER-bijdrage gestart met een permacultuurtuin, die nu in wording is. Daarbij hebben ze de hooiberg omgebouwd tot TheeHUIS met mooie keuken om alle producten uit de tuin te verwerken voor de gasten in de kleinschalige horeca of in kookworkshops. De excursie in 2017 aan de Eetbare Stad Andernach (D) was de inspiratie voor de tuin. Ze willen de tuin ook verbinden met de buitenwereld, met Lopik, met Cabauw én werken samen met onder andere de supermarkt in Lopik. Het TheeHUIS is om producten uit de tuin te verwerken maar ook om mensen te laten zien wat er gebeurt.

Vanuit de zaal komt de vraag of het voedselbos van belang is voor het verdienmodel. Chanel geeft aan dat het TheeHUIS het verdienmodel is. De koeien en de tuin zorgen voor de aantrekkelijkheid van het bedrijf voor passanten.

Ed en Wieteke Breuren zijn succesvolle horecaondernemers in Woerden. Hun laatste project was het Arsenal in Woerden dat vorig jaar werd uitgeroepen als het meest duurzame hotel van Nederland. Ed maakt nu eigenlijk een achterwaartse integratie door van horeca weer terug te gaan naar landbouw. Hij komt van het platteland en was op zoek naar een nieuw project. Ze hebben een boerderij aangekocht in Woerdense Verlaat. De boerderij en bijgebouwen worden klimaatneutraal verbouwd: van het gas af, asbest er af en duurzame daken.

Het land, circa 1 hectare, wordt ingericht als permacultuurtuin. De producten uit de tuin brengt hij van het land direct naar de keuken. Hij kiest voor bijzondere dingen en kijkt hoe hij die kan verwaarden. Zo wil hij ook zelf worsten maken, distilleren, inmaken etcetera. Hij wil alles in eigen beheer houden.

Voor het onderhoud en de verwerking van producten wordt samengewerkt met Ameco, een lokale organisatie die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteunt. Dat is wel een zoektocht want sociaal is goed maar je moet ook wat verdienen. En wat achterlaten voor de volgende generaties! Behalve de permacultuurtuin gaat er ook plek komen voor (voedsel)educatie, cursussen en landgoedwinkel. Doordat je het verhaal van het eten kan vertellen, levert dat meer waarde op in je horeca.

Vanuit de zaal komt de vraag of hij een toekomstbeeld heeft en alles heeft uitgedacht. Ed geeft aan dat hij dat wel heeft maar dat hij ook zo kan switchen, daar is hij ondernemer voor hoewel wel een ander soort ondernemer. Een die wil achterlaten in plaats van overhouden.

Het innovatiecafé maakt onderdeel uit van een serie innovatiecafés georganiseerd door het netwerk Groene Hart Werkt! Onderstaande partijen zijn partner in dit netwerk.

Europees
Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

Een andere vraag is waar een boer op moet letten als hij de horeca in gaat. Ed geeft aan dat het belangrijk is dat je gastvrij bent en dat je verhaal eerlijk is. Mensen moeten vooral eerlijk zijn.

Pitches en meedenktafels

Lian Tan, Stichting Herenboeren Groene Hart, gaat samen met anderen zelf een kleinschalige coöperatieve boerderij starten via het concept Herenboeren. De coöperatie neemt dan een boer in dienst. Het bedrijf wordt sociaal gedreven en economisch gedragen. Er is al veel belangstelling, er zijn 166 potentiële leden en ze hebben een locatie in beeld. De vragen waar ze nu mee zitten zijn (1) hoe kunnen ze meer mensen verleiden om lid te worden en (2) hoe komen ze aan grond?

Reacties van de meedenktafel:

1) Mensen verleiden om mee te doen

- Leer veel van het voorbeeld uit Noord-Brabant
- De doelgroep jongeren anders gaan benaderen via Instagram en influencers
- Een flexibeler model aanbieden, zodat ook mensen die geen € 2.000 kunnen inleggen, ook mee kunnen doen
- Meer aandacht in de media genereren

2) Grond verwerven

- Nagaan bij LTO en provincie of er mogelijkheden zijn binnen kavelruilprojecten
- Samen met vertegenwoordigers van provinciale en lokale politieke partijen bestaand voorbeeld bezoeken, zodat er draagvlak bij gemeenten en provincie komt om eigen grond beschikbaar te stellen
- Aan de hand van succesverhaal in de boerenbladen een oproep plaatsen.

Geral Overbeek, hovenier en tuinarchitect in het Groene Hart, helpt een initiatiefnemer in Oudewater met het realiseren van 4 ha voedselbos. Het dilemma was dat de boer een voedselbos wilde maar dat het landschap volgens het bestemmingsplan 'open' moest blijven. Het is uiteindelijk gelukt maar hoe win je de buurt en de gemeente voor zo'n idee? Hoe krijg je mensen zover dat ze inzien dat het anders moet en dat we niet vast moeten houden aan dat het Groene Hart open moet blijven.

Jos Geenen, programmabureau Utrecht-West, vertelt over hun aanbod: provincie en LEADER kunnen de samenwerking tussen initiatieven ondersteunen, maar waar hebben initiatiefnemers behoefte aan? Waar kan de provincie mee helpen?

Reacties van de meedenktafel:

- Kijk ook naar de Green Deal Voedselbossen en de Voedsel families van provincie Zuid-Holland
- Er zijn bospakketten maar die zouden er ook voor het veenweidegebied moeten zijn
- De omgevingswet geeft nieuwe kansen

Het innovatiecafé maakt onderdeel uit van een serie innovatiecafés georganiseerd door het netwerk Groene Hart Werkt! Onderstaande partijen zijn partner in dit netwerk.

Europees
Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

- We hebben ‘beleidsmakelaars’ nodig, mensen die verbindingen leggen tussen initiatieven en beleidsmakers en beslissers. Dat is eigenlijk het nieuwe ambacht van de ambtenaar. Vanuit LEADER kunnen we wellicht een leergang beleidsmakelaars organiseren of ontwikkelen.

Plenaire terugkoppeling

Elke pitcher koppelt de belangrijkste tips van de meedenktafels terug aan de zaal. Daar worden nog een paar tips aan toegevoegd:

- Rentekorting voor duurzaamheid
- Kan LEADER iets voor jonge boeren doen en voor ambtenaren (‘beleidsmakelaars’)?

Gaan we een netwerk vormen?

1) Wat moet het netwerk doen?

- Een platform zijn voor het onderling uitwisselen van kennis en ervaringen over voedselbossen en permacultuur; ook kan plantmateriaal en zaadgoed worden uitgewisseld
- Hieraan gekoppeld een ondersteunend (online) kenniscentrum/helpdesk dat kan helpen bij beleidsmatige vraagstukken, subsidies of andere vormen van financiering
- Communiceren naar derden (burgers, beleidsmakers, beleidsuitvoerders, maatschappelijke organisaties) over wat voedselbossen zijn en permacultuur is om zo de bekendheid met dit fenomeen te vergroten en eventuele weerstand te verkleinen
- Het zijn van gesprekspartner en lobbyist richting gemeenten en andere overheden om voedselbossen en permacultuur initiatieven meer ruimte te geven
- Aansluitend hierop biedt een regionaal netwerk ook weer de mogelijkheid om aan te sluiten bij landelijke netwerken en activiteiten, zoals de agro-ecologische federatie die net gevormd is of de boerenlandbouwconferentie die begin maart voor het eerst is gehouden.
- Tenslotte zou op termijn het netwerk een rol kunnen vervullen in de verwerking en afzet van producten.

2) Voor wie is het netwerk bedoeld?

Het netwerk staat open voor alle initiatieven, zowel buurtinitiatieven als ondernemersinitiatieven; de rode draad is dat alle initiatieven de principes van de permacultuur onderschrijven, een benadering waarbij de ecologische kwaliteit van de bodem het uitgangspunt is. Daarom heen kunnen anderen betrokken worden, b.v. duurzame horeca ondernemers, streekproducenten, organisaties zoals Slow Food, IVN, Bijenlandschap of met gemeenten

3) Hoe verder? Wat is de eerste stap na vandaag?

- Zeggen dat we vanaf nu een netwerk vormen
- Alle initiatieven op korte termijn uitnodigen voor een vervolgbijeenkomst = 1^e bijeenkomst van het netwerk

Het innovatiecafé maakt onderdeel uit van een serie innovatiecafés georganiseerd door het netwerk Groene Hart Werkt! Onderstaande partijen zijn partner in dit netwerk.

Europees
Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

- Op deze bijeenkomst verder concreet uitwerken hoe we als netwerk willen opereren en een agenda maken van wat we willen gaan doen de komende tijd
- Dit alles wereldkundig maken
- Contacten zoeken met andere relevante partijen op lokaal/regionaal en landelijk niveau.

Afsluiting

Laurens de Graaf, voorzitter van de LAG Weidse Veenweiden, sluit af met een 'ode aan het ploeteren'. Hij geeft aan dat waar de politiek het steeds moeilijker heeft om een goed verhaal te vertellen, het deze mensen wél lukt. Daarom is het misschien een idee als de initiatiefnemers een wethouder adopteren en de wethouders een initiatiefnemer adopteren. Vandaag smaakt naar meer!

Napraten en naborrelen

Het innovatiecafé maakt onderdeel uit van een serie innovatiecafés georganiseerd door het netwerk Groene Hart Werkt! Onderstaande partijen zijn partner in dit netwerk.

Europees
Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

